

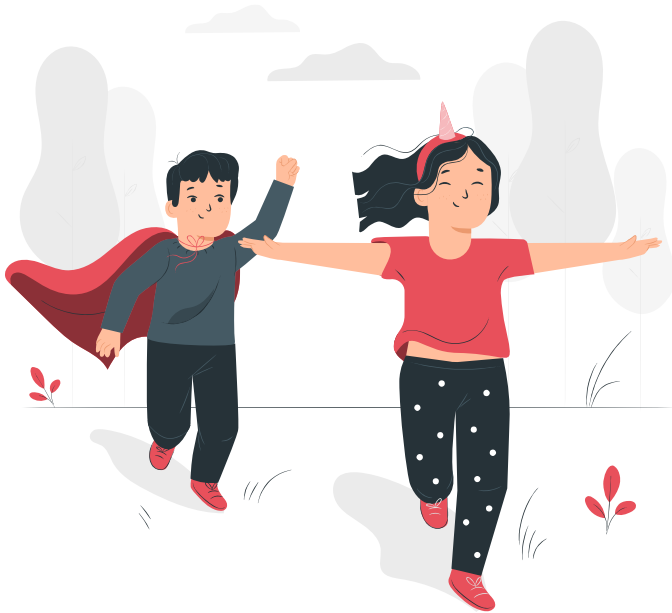

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' לחינוך הגיל הרך

מנהיגות בגן ילדים

כתבו

ד"ר אסתר ברוקס, מנהלת המחלקה להפעלה פדגוגית
אורה גולדהירש, מרכזת היחידה לטיפול בפרט ואוכלוסיות
מיוחדות
איריס עץ-הדר, מדריכה ארצית באמנויות
מירב תורג'מן, מדריכה ארצית בשפה ואוריינות
ענת סקילי, מדריכה ארצית במורשת וערכים
פאטמה קאסם, מפקחת ארצית על גני-ילדים בחברה
הערבית

מנהיג אמיתי חוזר ומצית בנו את האמונה שהכל אכן אפשרי. (פט ריילי)

מנהיגות היא מושג שקשה להגדיר, אך אנו יכולים לחוש בה כאשר היא מתרחשת בחיינו. זו הסיבה שמספר ההגדרות למנהיגות הוא כמספר המגדירים. תופעת המנהיגות - חברתית, תרבותית, חינוכית, פוליטית - מעסיקה אותנו יום ביום במדינה, ביישוב, בקהילה, במערכת החינוכית, בגן הילדים - וככל שהיא מורכבת יותר, היא מעניינת ומאתגרת יותר.

מנהיגות פורצת דרך - בבתי הספר מתבטאת בדמותם, חזונם ופועלם של דוד בן-גוריון ומנחם בגין, אמנם נראה רחוק ומורכב לילדי הגן, יחד עם זאת הוא יכול לזמן לנו נגיעה והעמקה בכמה אספקטים מרכזיים בסוגיית המנהיגות. מטרת המסמך היא אפוא, לעורר חשיבה והשראה לעיסוק במספר נושאים מרכזיים שקשורים למנהיגות וגן-ילדים.

ננסה לתת מענה לסוגיה "איך ילדי הגן לומדים על מנהיגות?", ומכאן: "איך נלמד בגן-ילדים על מנהיגי האומה" בצורה רלוונטית ומשמעותית. נעלה מספר כיווני חשיבה, נציע עקרונות לעבודה בנושא בגן-ילדים, נציע רעיונות לפעילות ונביא מקורות שעשויים להיות לעזר בתכנון ופיתוח הנושא בגן. כהרגלנו, אנו מסתמכים על חומרי הוראה-למידה שנכתבו לגננות לאורך השנים ומוסיפים זוויות ראייה חדשות עכשוויות.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' לחינוך הגיל הרך

מנהיגות

אחת ההגדרות הנפוצות ביותר של המושג מנהיגות היא - יכולתו של אדם או קבוצת אנשים להוביל אנשים אחרים אל עבר מטרה משותפת. מנהיגות מתקשרת בצורה ישירה **להשפעה**, ויותר מכך, מנהיגות היא **היכולת להשפיע על מוטיבציה** של אנשים .

מנהיגות מדגישה **מטרה משותפת**, יעד שאליו חותרת קבוצה. המנהיג - הוא הגורם המארגן את הקבוצה, דואג לחלוקת תפקידים מוסכמת בין החברים בקבוצה, תוך התייחסות לדעות השונות ולרצונות השונים של חברי הקבוצה. מנהיג קבוצה מקובל על חבריה כמוביל, זוכה לאמונם ונאמנותם אף אם לעיתים יש עליו ביקורת. כדי להנהיג את הקבוצה ולהוביל להשלמת המשימה, על המנהיג להשיג מחויבות ושיתוף פעולה מצד הקבוצה, להביא את הקבוצה לכלל פעולה כדי שתשיג את היעדים המוסכמים ולנצל באופן הטוב ביותר, כישורים, אנרגיה וכישרונות של אנשי הקבוצה.

חשוב להבחין בין מנהיגות לבין שליטה. כאשר אנשים מצייתים לאדם מסוים בגלל שיש בידיו סמכות רשמית, לדוגמה: מלך, מנהל, קצין בכיר – קשה להבחין אם הם פועלים מתוך רצונם או מתוך חשש לענישה מצד נושא הסמכות. כך גם הדבר לגבי כוח: כשאדם מציית לאיום מתוך חשש ומתוך ניסיון להתגונן, הוא מציית לכוח.

מי הוא מנהיג?

הגישה המקובלת באקדמיה גורסת שאי-אפשר להפוך אדם שאינו מנהיג למנהיג: "או שיש לך את זה או שאין". רוב ההגדרות המקובלות של "מנהיגות" נוגע לשני רכיבים הנחשבים הכרחיים: קיומם של מוטיבציה והשפעה. לעומת תפיסה זאת, תפיסה אחרת גורסת שהתואר "מנהיג" אינו מתאר אדם, תכונה של אדם או תפקיד שהוא או היא ממלאים; הוא מתאר **מעשים**, האופן שהוא או היא פועלים. מעשי מנהיגות הם מעשים החורגים מגבולות המוכר והבטוח על מנת לשרת ולהיטיב.

"מנהיגות" אינה משהו שנמצא "שם למעלה", שעליה נטיל את האחריות למצבנו ובה נתלה את תקוותנו לעתיד טוב יותר. גם אזרח מן השורה יכול לחולל **מעשי מנהיגות**, ולא רק "מנהיג" הממלא תפקיד בכיר. מנהיגות עשויה להיות מוקד של שאיפה לכל אדם בכל תחום: גננת בגן, שוער בכניסה, ילד בחצר, הורה ביישוב, השכן ממול. לדוגמה: אמא של ילד בגן יכולה להציע לגננת יוזמה של בנייה משותפת של שוק "תן וקח" לקהילה וכך לקדם ערכים סביבתיים של שימוש חוזר בחומרים אגב איסוף כסף למטרה נעלה כלשהי; פעילותה היתה מעשה

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' לחינוך הגיל הרך

מנהיגות, שניתן להגדיר כ "מנהיגות לשעה". בכל אחד ואחת מאתנו גלום הפוטנציאל לעשות **מעשי מנהיגות** – להגות, ליצור או לפעול מחוץ לגבולות המוכר והבטוח כדי להיטיב

מנהיגות וגן הילדים

המושג מנהיגות נמצא עדיין בתהליך של הבניה אצל ילדי הגן, אך ניתן לעסוק במנהיגות בהתאמה לגיל הילדים לידע שלהם להתעניינותם ולמושגים הרלוונטיים שרכשו. התפקיד העיקרי של המסגרת החינוכית המכוונת לטיפוח ערכי מנהיגות הוא לייצר את התנאים המאפשרים והמעודדים מעשי מנהיגות.

עקרונות בהוראת הנושא מנהיגות בגן-ילדים

1. שגרת חיים בגן מזמנת הזדמנויות לטפח מעשי מנהיגות אצל ילדים, הורים וקהילה בהם מעורבים ערכים הקשורים למנהיגות כגון אחריות (אישית וקבוצתית) יוזמה, הובלה, אכפתיות ועוד
2. בתכנון תכנית העבודה חשוב לקחת בחשבון את לוח השנה ולציין מנהיגים ומנהיגות בצורה רלוונטית ומשמעותית תוך יצירת הקשר למועדים
3. בשיח על מנהיגים ומנהיגות נבחרים, חזונם ועשייתם, חשוב לקחת בחשבון את ההקשר התרבותי של משפחות הילדים והחברה בה הם גדלים

תכנון הנושא בגן

1. מנהיגות בשגרת היום יום של הגן

- לקיחת אחריות על משימה אישית, משפחתית; הובלת פרויקט על נושא נבחר
- לקיחת אחריות על משימה משותפת (ראש קבוצה), מנהיגות משותפת – הגן כמוביל תהליך של שינוי בקהילה יוזמה או רעיון על פי החלטה משותפת כמו לדוגמה: בניית ערוגה משותפת בחצר או במקום מרכזי ביישוב.
- התנסות בתהליכי שיתוף בקבלת החלטות

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' לחינוך הגיל הרך

- היכרות עם מנהיגות ומנהיגים בספרות ילדים, באמצעות פתגמים, בשירים, במקורות. דוגמאות לספרים: תירס חם; זרע של צנונית. ובספרים מ"ספריית פיג'מה": לעולם לא מאוחר ללמוד; זרע של גזר; השפה של אורי; אות בבאר; העציץ הריק; השפה המיוחדת של אורי.
- בפיתוח שיח (מפגש אישי, קבוצה קטנה, מליאה), דיון עם הילדים על תכונות וכישורים של מנהיג - "כל אחד יכול להיות מנהיג."

2. מנהיגות בחברה

- הנושא השנתי במערכת החינוך מציין מנהיגים מרכזיים בתולדות העם והמדינה. כאמור בגני הילדים אין הכוונה ללמד שמות מנהיגים ותרומתם כנושא נפרד מחיי היום יום. חשוב לציין את המנהיגים בהקשרים רלוונטיים לילדים בסביבתם, בהתאם ליכולותיהם להבין ולהטמיע את הידע החדש הקיים תוך רכישת ערכים חברתיים.
- **ציון מנהיגים בהקשר של אירועים בלוח השנה.** לדוגמה: יצחק רבין ופועלו ביום הזיכרון לרבין, וכך לגבי אישים נוספים לדוגמה: בן גוריון, ביאליק.
- **בהקשר לסביבה והיישוב בו נמצא גן הילדים.** הילדים יכירו את ראש העיר כמנהיג בעירם (ביקור אצל ראש העיר; ראש העיר ב"שעת סיפור").
- **בתקופת הבחירות העתידי:** השנה כשנת הבחירות לכנסת ייחשפו הילדים לתהליך הדמוקרטי של בחירות חשאיות, שבעקבותיהן תורכב ממשלה. חשוב לציין בגן את שם ראש הממשלה כמנהיג הנבחר של המדינה.
- **גני ילדים שביקרו בכנסת ישראל** במסגרת התכנית "מבקרים בכנסת ישראל" יציינו שמות מנהיגים שנחשפו להם בביקורם.
- **שמות רחובות ומוסדות ציבוריים בישוב על שמות של מנהיגים ומנהיגות:** שימוש בשם המנהיג כדרך להנצחה. הרחוב שבו נמצא הגן, שמות הרחובות בהם גרים ילדי הגן - הם לעיתים קרובות שמות של מנהיגים ומנהיגות מרכזיים. ניתן לציין מי המנהיג או מנהיגה שעל שמם הרחוב נקרא ומה מעשיהם העיקריים. כך גם לגבי מוסדות רלוונטיים שבהם מבקרים הילדים בחיי היום יום (מתנ"סים, בתי חוגים

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' לחינוך הגיל הרך

ועוד).

מנהיגים "בעיניים של הילד": סיור של דוד (נכדו) בבית של ויצמן. פעילות בנושא שאלות/סוגיות שהייתי רוצה להעלות מול מנהיג או מנהיגה (כגון ראש הממשלה, או מנהיג שכבר לא נמצא אתנו).

- חשוב שמנהיגים עליהם תספר גננת יהיו תמיד בהקשר אירועים ונסיבות רלוונטיים לילדים, בתרבות אליה משתייכות משפחות ילדי הגן.

מקורות

אופלטקה, י' "מניהול למנהיגות, **"הד החינוך**, כרך פ"ג גליון 4 אדר תשס"ט, פברואר 2009, עמ' 56-60
דרי, ד' "מהות המנהיגות: שתי נקודות מבט, **"הד החינוך**, כרך פ"ג גליון 4 אדר תשס"ט, פברואר 2009, עמ' 40-43
ענבר, ד' "מנהיגות חינוכית בעידן של סתירות, **"הד החינוך**, כרך פ"ג גליון 4 אדר תשס"ט, פברואר 2009, עמ' 52-54
פופר, מ' "רחוק מהעין, גדול מהחיים, **"הד החינוך**, כרך פ"ג גליון 4 אדר תשס"ט, פברואר 2009, עמ' 44-50

מאמרים הד הגן

ביגר, ח' "הגנכלי"ת, הגננת כמנהלת ומנהיגה חינוכית, **"הד הגן**, תשרי תשס"ד ספטמבר 2003, עמ' 18-14
בן-צבי, ח' "מודל מנהיגות מעצבת, **"הד הגן**, כסלו תשס"ג דצמבר 2002, עמ' 9-4
דורי, ר' "זו לא את זו אני, הגננת כמנהיגה חינוכית ביחסיה עם הורים. **"הד הגן**, סיוון תשע"א יוני 2011, עמ' 21-14
הדס, י' "יאנוש קורצ'אק, **"הד הגן**, אדר ב' תש"ס מארץ 2000, עמ' 101-98
וקסלר, מ' (מנחה), "שיח גננות, פנל, **"הד הגן**, כסלו תשס"ג דצמבר 2002, עמ' 19-16
זרחיה, ר' "לגעת ביאנוש קורצ'אק, **"הד הגן**, תשרי תשע"ג ספטמבר 2012, עמ' 63-60
מיכלוביץ, ר' "מורה לחיים – אנשים שעיצבו את דרכי כמחנכת, **"הד הגן**, תשרי תשס"ו ספטמבר 2006, עמ' 9-4
סיטון, ש' "הגננות במאבק למען הגן והגננות, **"הד הגן** (1906-1950), תשרי תשס"ד ספטמבר 2003, עמ' 33-22

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' לחינוך הגיל הרך

סנפיר, מ'; סיטון ש'; רוסו-צימט ג' "הדואג לדורות מחנך אנשים", **"הד הגן"**, אדר תש"ע מרץ 2010, עמ' 106-113
קריבוי, א' "לראות את הנולד ללמוד על חיים בעולם בר קיימא", **"הד הגן"**, אלול תשס"ו ספטמבר 2006, עמ' 38-45
מורי-שריר, ח' "איש איש ופועלו", **"הד הגן"**, תשרי תשס"ב ספטמבר 2001, עמ' 88-90

מדריכים לגננת

משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, האגף לחינוך קדם יסודי, בואו נדבר על זה, עשיה חינוכית בשפה העברית בגן הילדים " (2011) ריאיון בכאילו עם אליעזר בן-יהודה" ו"בעקבות הריאיון" עמ' 18 - 20
משרד החינוך והתרבות, המינהל הפדגוגי, אגף א' מוסדות חינוך, האגף לחינוך קדם יסודי, המזכירות הפדגוגית, המטה ליישום דוחות שנהר וקרמניצר, (תשס"ו, 2006) **בנימין זאב הרצל**
קרן החינוך למען בתי ספר תל"י (2005) **סיפורים בעלי ערך** - סיפורי מקרא בראי הערכים לגיל הרך, מדריך לגננת, עמ' 7-15 "סיפורה של מרים"
משרד החינוך התרבות והספורט, המינהל הפדגוגי, האגף לתכניות לימודים, האגף לחינוך קדם יסודי (1997) **יובל לישראל**, מדריך לגננת לגן הממלכתי והממלכתי דתי, עמ' 29 "אנשים וסיפורים"; עמ' 30 "סיפורו של רחוב"; עמ' 50 ביבליוגרפיה; עמ' 72 "בן יהודה"; עמ' 90 "לו הייתי בן יהודה"; עמ' 130 "ההבטחה"; עמ' 5-134 "הממלכה"; עמ' 163 "מאגדה למדינה"; עמ' 172 "הרבה קוק"; עמ' 180 "הכרזה"; עמ' 184 "חיים ויצמן"; עמ' 188 "בן גוריון"; עמ' 214 "דמויות מספרות"; עמ' 222, 244, 249
משרד החינוך, המינהל הפדגוגי, האגף לחינוך קדם יסודי, האגף לתכניות לימודים, **מושיטים יד לשלום** (1995)
עמ' 56 "דמותו של אהרון הכהן"; עמ' 56 "דמותו של אברהם"; עמ' 123 "אברהם מכניס אורחים"

ספרי ילדים

הסיפור של אליעזר בן יהודה, תמי שם טוב, איורים: רוני פחימה, כנרת, זמורה-ביתן, 2010
דוד בן גוריון, דבורה עומר, זמורה-ביתן, 1998

שיר מולחן

משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, אגף המפמ"רים, הפיקוח על החינוך המוסיקלי, המנהל הפדגוגי, האגף לחינוך קדם יסודי, (2012) זמר לך בגיל הרך, עמ' 166, "בר-כוכבא

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' לחינוך הגיל הרך

נספחים

קישורים

[מוזיאון בית דוד בן גוריון](#)

[מרכז מורשת מנחם בגין](#)

[המכון למורשת בן גוריון](#)

באתר מידע על בן-גוריון: ביוגרפיה קצרה, תמונות ומבחר דברים מכתביו. בנוסף, מידע על המכון למורשת בן-גוריון, גוף חינוכי שבונה ומפעיל תוכניות חינוכיות לתלמידים ולמורים בכל רחבי הארץ, ועל צריף בן-גוריון בנגב.

[המועצה להנצחת ראשי ממשלה ונשיאים](#)

באתר ביוגרפיה של דוד בן-גוריון לצד ביוגרפיות של ראשי הממשלה ונשיאייה של מדינת ישראל.

[מגילת העצמאות – אתר הכנסת](#)

באתר הנוסח הכתוב המלא של ההכרזה בליווי הקלטת קול של דוד בן-גוריון קורא את מגילת העצמאות. עוד באתר מסמכים הקשורים להכרזת העצמאות, תמונות, הסברים על מושגים חשובים וביוגרפיות של מספר אישים שחתמו על המגילה (ובניהם דוד בן-גוריון).

[שלושת הגדולים: מנהיגותם של הרצל, וייצמן ובן-גוריון](#)

מאמר מאת פרופ' זאב צחור על תרומתם של הרצל, וייצמן ובן-גוריון להגשמת הרעיון הציוני ולהקמת מדינת ישראל.

[מדרשת בן-גוריון – שדה בוקר](#)

המדרשה מכילה את בי"ס התיכון לחינוך סביבתי, בי"ס שדה-בוקר, בי"ס יסודי ציון, היחידה לפיתוח תוכניות לימודים בחינוך סביבתי, מרכז אזורי להעשרה ולמדעים, באתר הצעות לטיולים ברגל ובאופניים וכן מפה, קבוצות דיון וחדשות.

[לחיות את ההיסטוריה – לקראת מדינה](#)

פעילות מתוקשבת הכוללת את סיפורן של דמויות בדרך להקמת המדינה, ודוד בן-גוריון ביניהן. באתר ביוגרפיה של דוד בן-גוריון, המותאמת לכתות הגבוהות של בית הספר היסודי, חומר נוסף והפעלות. האתר כולל גם מידע

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' לחינוך הגיל הרך

על העלויות לארץ, על חיי היהודים בגולה ועל שינויים חברתיים. דמויות נוספות: שרה אהרונסון, מנחם בגין, רחל המשוררת, אליעזר בן-יהודה, יוסף טרומפלדור, הנרייטה סאלד ועוד

אתרים מומלצים לביקור (לשיקול דעת הגננת)

צפון

מרכז הדרכה על-שם בן-גוריון. מושב אילניה/סג'רה; 04-6767580

מרכז

בית בן-גוריון, שד' בן-גוריון 17 תל-אביב. 03-5221010

היכל העצמאות, שד' רוטשילד 16 תל-אביב, 03-5173942

דרום

צריף בן-גוריון, קיבוץ שדה-בוקר, 08-6560320

קבר בן-גוריון, המכון למורשת בן-גוריון, 08-6532860

חזיון אור קולי, המכון למורשת בן-גוריון מדרשת בן-גוריון, 08-6532860

ספרי ילדים ומנהיגות...

העציץ הריק/ דמי

הסיפור "העציץ הריק" הוא עיבוד לסיפור עם סיני של דמי. הסיפור מספר על הילד פינג "שאהב פרחים. כל מה ששתל החל מיד לבלבב". כשהזדקן הקיסר, רצה לבחור לו יורש מבין הילדים בממלכתו: "מי יהיה יורש העצר? ואיך יבחר בו הקיסר?" מי יהיה הילד בר המזל שיזכה להנהיג?

הקיסר זימן את כל ילדי הממלכה, חילק להם זרעי פרחים וציווה: "עשו כמיטב יכולתכם". עוד הוא אומר לילדים "בעוד שנה יירש הטוב מבינכם את כס המלכות". במשך שנה ניסה פינג כמיטב יכולתו להנביט את הזרעים, ללא הצלחה. בתום השנה הוא התייצב בפני הקיסר עם "עציץ ריק". "מצאתי אותו! מצאתי את היחיד שראוי להיות קיסר!"

כיצד ייתכן שפינג נבחר לקיסר?

הבחירה הזאת מזמנת דיון עם הילדים על משמעות ה"טוב מבינכם" מיהו מנהיג טוב? מהן התכונות הטובות

הנדרשות למנהיג?

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' לחינוך הגיל הרך

תירס חם/ מרים רות

אופיר יוצא לרחוב שר ומתופף "בִּים-בָּם-בָּם תִּירָס חָם". אליו מצטרפים בשיירה עוד שישה ילדים: לירון עם פעמון, יהב עם דובון, צור עם חצוצרה, אֵלִית עם כף וסיר ושחף עם עגלת בובות. כאשר מגיעים אל ביתו של אופיר, הילדים מגלים כי אין תירס חם: "אין תירס חם - ואין תירס קר", הילדים שהלכו אחרי אופיר במחשבה שבסוף המצעד הם יוכלו ליהנות מאכילת תירס חם כועסים: "מה זה פה? האם שכחת?! איפה התירס שהבטחת?" לפתע, שחף אומרת: "יש לי רעיון! לסבא שלי יש תירס חם - המון!". כל החבורה, הולכת אל ביתו של סבא. כשהם מגיעים אל הבית כל ילד מקבל צלחת עם קלח תירס עטוף בעלה. אולם במקום להתחיל לאכול, הם מתחילים לשיר ביחד "תִּירָס חָם! בִּים-בָּם-בָּם!", עד שהתירס מתקרר. הסיפור מזמן דיון ביכולתו של המנהיג להוביל אנשים אחרים אל עבר מטרה משותפת. מה קורה כאשר המטרה אינה ברורה? אופיר- מנהיג החבורה, טוען "לא הבטחתי... אני אוהב כך סתם לשיר", על כן התרחש עימות בינו לבין החבורה כאשר ציפיותיהם מתבדות. שחף, לעומתו הכריזה על המטרה המשותפת: "נחפש תירס במקום אחר" והחבורה הולכת אחריה במטרה ברורה- למצוא תירס חם: "צועדים כולם בשביל לקראת ריח התבשיל". היעד אליו חותרת כל החבורה ברור על כן בסופו של דבר כולם נהנים: "אלית ושחף - צור ויהב - אופיר וגם לירון אוכלים תירס- בתאבון!"

השפה המיוחדת של אורי/ דוד גרוסמן

אורי כמעט בן שנתיים, והוא מדבר בשפה מיוחדת. אפילו אמא ואבא לא תמיד מצליחים להבין אותו! רק יונתן, אחיו הגדול, מבין מה הוא אומר: "איזה מזל, שיש לאורי אח גדול, בן חמש, יונתן שמו, שמבין מיד כל מה שאורי אומר". כיצד מצליח דווקא יונתן לתרגם את השפה המיוחדת של אורי? יונתן דואג להסביר את דבריו: "איזה מזל שיש לנו מתורגמן כמו יונתן."

הספר מזמן שיחה עם ילדים על מעשי מנהיגות: מנהיג הוא לא רק זה הממלא תפקיד בכיר. מעשים המשלבים פריצת גבולות ורצון לשרת ולהיטיב עם אחרים הם מעשי מנהיגות משמעותיים. יונתן, במעשי התרגום שלו: "לא אבא אתה לא מבין את אורי" גילה אכפתיות ואחריות כלפי אחיו הקטן יונתן. הוריו של יונתן טיפחו ערכי מנהיגות בכך שעודדו אותו: "אתה מסביר לנו את השפה של אורי שלנו", ואפשרו לו להיטיב עם אחיו הצעיר.

זרע של גזר/רות קראוס

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל פדגוגי
אגף א' לחינוך הגיל הרך

ילד קטן טומן באדמה זרע של גזר - פעולה מלאת תקווה. כולם אומרים לו שהגזר לא יגדל: "אני חוששת שזה לא יגדל". אולם הוא מאמין שמהזרע הקטן יצמח גזר, אף שאין לכך כל סימן נראה לעין ועל אף הספק שמביעה סביבתו. הוא מטפל בזרע בסבלנות ובהתמדה, משקה את האדמה, מנכש עשבים וממתין בציפייה... עד שמגיעה העת והגזר צץ מתוך האדמה.

הסיפור מזמן שיחה עם ילדים על הפוטנציאל הגלום בכל אחד מהם לעשות מעשי מנהיגות: מטרה, דחף ואמונה בצדקת הדרך. הפעולות אותן עושה הילד הקטן והדבקות המטרה למרות ספקנותה של הסביבה שלו מראות כי הסיפור הוא הרבה מעבר לגזר שצומח. מנהיגים נוצרים בעשיית מעשי מנהיגות: כך הילד הקטן: עקר עשבים, השקה, טיפח את הזרע בהתמדה ובסבלנות. עד שיום אחד "נבט הגזר" - מעשיו נשאו פרי הוא הגשים את משאלתו השיג את מטרותיו.

אות בבאר/ עבדה: שהם סמיט

עד גיל 40 לא ידע רבי עקיבא אפילו קרוא וכתוב. כיצד הפך הרועה הפשוט למנהיג ולאחד מגדולי חכמי ישראל? דמותו המיוחדת של רבי עקיבא מזמנת שיחה עם הילדים על מנהיגות כיכולת להשפיע על אחרים, ועל המוטיבציה שלהם לפעול. דמותו של עקיבא, המנהיג, שימשה דוגמא ומופת לאחרים הוא זכה לנאמנותם ולאמונם והתקבל כמוביל בזכות תכונותיו ומעשיו פורצי הדרך. עוד כדאי לדון עם הילדים - מהם מעשים שעשינו או היינו שותפים להם הראויים להוות דוגמא ומופת.
